

**REFAHIYE TÜRKÜLERİNİN  
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN ANALİZİ**

**ANALYSIS OF REFAHIYE SONGS IN TERMS OF VARIOUS FACTORS**

**Ersan ÇİFTÇİ**

Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği  
Programı,

*Prof. Dr., İnönü University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education Music  
Teaching Program*

*erssan.ciftci@inonu.edu.tr*

ORCID ID :0000-0001-9889-3078

**Ferdi KARAÖNÇEL**

Arş. Grv., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği  
Programı,

*Research Assistant, İnönü University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education Music  
Teaching Program*

*ferdikaraoncel@gmail.com*

ORCID ID :0000-0001-9519-1003

**Mesut ERCAN**

Öğr.Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği  
Programı,

*Lecturer, İnönü University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education Music Teaching  
Program*

*mesut.ercan@inonu.edu.tr*

ORCID ID: 0000-0002-5641-4320

**Atıf/©:** Çiftci, Ersan & Karaönçel, Ferdi & Ercan, Mesut (2019). Refahiye Türkülerinin

*Çeşitli Değişkenler Açısından Analizi, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 12,  
Sayı 2, ss.334-350*

**Citation/©:** Çiftci, Ersan & Karaönçel, Ferdi & Ercan, Mesut (2019). Analysis of Refahiye Songs in  
Terms of Various Factors, *Erzincan University Journal of Social Sciences Institute, Year 12, Issue 2,  
pp. 334-350*

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi- Erzincan University Journal of Social  
Sciences Institute

SBDER-20, Aralık-December 2019 Erzincan  
E-ISSN-2148-9289

Makale Türü-Article Types : Derleme Makalesi-Review Article  
Geliş Tarihi-Received Date : 08.11.2019  
Kabul Tarihi-Accepted Date : 29.11.2019  
Sayfa-Pages : 334-350

<http://dergipark.gov.tr/erzisosbil>

This article was checked by *iThenticate*

## REFAHİYE TÜRKÜLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN ANALİZİ

### *Analysis of Refahiye Songs in Terms of Various Factors*

Ersan ÇİFTÇİ

Ferdi KARAÖNÇEL

Mesut ERCAN

#### **Öz:**

*Erzincan'ın 8 ilçesinden en batıda yer alan Refahiye, ilk çağlardan günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, kültürel ve tarihi dokusu ile önemli bir yerleşim yeridir. Bu tarihi ve kültürel zenginliğin yöreye ait olan türkülere yansımaları incelendiğinde, coğrafi konumu açısından ana ulaşım hattı üzerinde yer alan Refahiye'nin tarih boyunca maruz kaldığı göç erozyonu neticesinde kalıcı halk kültürü öğelerinden olan türkülerin yeterince kayıt altına alınamadığı görülmektedir. Türküler, ait olduğu yöre ile ilgili bilgiler veren, yaşanmışlıkları anlatan, tarihi ve kültürel yapıyı kuşaktan kuşağa aktarmada rol oynayan önemli yapı taşlarıdır. Ülkemizin her yöresinde türküler, farklı özellik ve karaktere sahiptir.*

*Bu çalışmada; Refahiye türkülerinin makamları, usulleri ve konuları analiz edilerek incelenmiştir. Araştırmada incelenen türküler TRT Türk Halk Müziği repertuarı içerisinde tarama yolu ve yöre sakinleri ile yapılan görüşmelerin analiz edilmesi ile tespit edilmiştir. Ancak TRT Türk Halk Müziği repertuarı içerisinde yer almayan, düğünlerde, köy derneklerinin toplantılarında, saya gecelerinde, köy odalarında yapılan soba başı sohbetlerinde dilden dile söylenegelen Refahiye yöresine ait türküler de bulunmaktadır.*

**Anahtar Sözcükler:** Refahiye, Refahiye Türküleri, Ritmik Yapı, Makam, Ezgi.

#### **Abstract:**

*Refahiye, which is located in the westernmost of the 8 districts of Erzincan, has been home to many civilizations since ancient times and is an important settlement with its cultural and historical texture. When the reflection of this historical and cultural richness to the folk songs of the region is examined, it is seen that the folk songs which are among the permanent folk culture elements could not have been recorded sufficiently as a result of the migration erosion which Refahiye has been subjected to throughout the history in terms of its geographical location. Folk songs are important building blocks that give information about the region to which they belong, tell the experiences and play a role in transferring the historical and cultural structure from generation to generation. Folk songs in every region of our country have different properties and character.*

*In this study; The tunes, systems and subjects of Refahiye folk songs were analyzed and examined. The folk songs examined in the research were determined by scanning the TRT Turkish Folk Music repertoire and analyzing the interviews with local residents. However, there are also folk songs belonging to the Refahiye region which are not included in the TRT Turkish Folk Music repertoire, which are sang in weddings, meetings of village associations, saya nights, and chambers in village rooms.*

**Keywords:** Refahiye, Refahiye Folk Songs, Rhythmic Structure, Tunes, Melody.

## 1.GİRİŞ

Refahiye, Anadolu'nun doğusunda ve ülkemizin en yüksek bölümü olan Doğu Anadolu'nun kuzey batısında yer alır. Yukarı Fırat Havzası olarak bilinen alanda yer alan Refahiye, kuzeyde Kelkit Vadisi, güneyde Kömür Çayı vadisinin alt eteği, doğuda Sakaltutan-Karadağ, batıda ise Kızıldağ ile çevrilidir. Yaklaşık 1800 km<sup>2</sup> genişliğe sahip bu alanın ortalama yüksekliği 1700 m'dir (Şahin, 2004).

Coğrafi özellikleriyle bir çok doğal güzelliği bünyesinde barındıran Refahiye, fiziki konumu gereği zor yaşam şartlarının bulunduğu birbirine yakın, uzak bir çok köyden oluşmaktadır. Refahiye'nin fazla köy yerleşimine sahip olmasından dolayı kendine özgü zengin bir kültürel yapıya sahip olduğu görülmektedir. Ülkemizde geçmişten günümüze süregelen geleneklerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında ve kültürel yapının taşınmasındaki en önemli değerlerden biri şüphesiz müzik kültürüdür. Refahiye türküleri de yöreye ait olan kültürel birikimi bizlere göstermesi açısından önem taşımaktadır.

“Türk müzik kültürü, kısaca, Türklerin müziksel yaşam biçimi demektir. Türklerin müziksel yaşam biçimi süreç ve ürün yönüyle bir bütündür. Bu nedenle Türk müzik kültürü Türklerin kendileriyle ve çevreleriyle müziksel etkileşimlerinin süreci ve ürünü olarak tanımlanabilir. Türklerin müzik evreni, Türklerin müziksel gerçekliğinin tümünü anlatır. Kendine özgü bir bütün olan Türk müzik evreni, genellikle Türk kültür evreninin merkezinde ve bu merkezin odağında yer alır” (Uçan, 2000).

“Anadolu müzik kültüründeki, en önemli yapı taşlarının başında hiç şüphesiz türkülerimiz gelmektedir. Türküleri, bir anlamda Anadolu halkının yaşam biçiminin müziksel bir form yapısına dönüşmüş hali olarak tanımlamak mümkündür” (İmik, 2014). Türküler ait olduğu yörelerdeki yaşanmışlıkları, sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi yapıyı ve dini birçok özelliği bizlere yansıtmaktadırlar. “Genel olarak türkü daha çok hece vezni, az da olsa aruz vezni ile yazılmış Geleneksel Türk Halk Edebiyatına ait sözlerin, genel olarak, basit, kolayca anlaşılabilir ve küçük soluklu ezgilendirilmesi sonucu oluşur” (Akdoğan, 2003).

“Halkın ya da halk sanatçılarının çeşitli olaylar karşısındaki etkileniş ve duygulanımlarının ezgiyle anlatımı olarak tanımlanan Geleneksel Türk Halk Müziği: Kendine özgü çalgıları, çalış ve söyleyiş tavırları, biçimleri, türleri ve geniş dağarıyla ulusal nitelikleri bünyesinde taşıyan, halk biliminin diğer dallarıyla iç içe oluşan, yöresel müziklerin birleşmesiyle oluşan bir müzik çeşididir. Türk Halk Müziği halkın içinden yetişmiş kişilerin adı bilinen ya da bilinmeyen halk sanatçılarının oluşturdukları eserlerden meydana gelmiştir” (Çiftci, 2016).

TRT Türk Halk Müziği repertuarında Refahiye yöresine ait 4 sözlü türkü bulunmaktadır. Ancak farklı kaynaklarda rastlanılan ve bu yöreye ait olan türküler de mevcuttur. Refahiye yöresine ait bu türküler incelendiğinde usulleri, ezgisel karakterleri farklılık gösterse de makamları ve konuları genelde benzerlik göstermektedir. Genel olarak yalın bir dil ile yazılan Refahiye yöresine TRT Türk Halk Müziği repertuarında bulunan türkülerde gelin, aşk ve sevda konuları işlenmiştir. Ancak TRT Türk Halk Müziği repertuarında bulunmayan, farklı kaynaklardan tespit edilen türkülerde ise ayrılık, hasret ve gurbet konularının işlendiği görülmektedir. İşlenen konular, farklı ritim kalıpları ve ses aralıkları kullanılarak şekillendirilmiştir.

## 2.REFAHIYE YÖRESİNE AİT TRT TÜRK HALK MÜZİĞİ REPERTUVARINDA TESPİT EDİLEN TÜRKÜLER

TRT Türk Halk Müziği repertuarında yapılan tarama sonucunda, Refahiye yöresine ait kırık hava formunda 4 sözlü türkü tespit edilmiştir. Bu türküler TRT repertuarı sırasına göre; Melik Şerif Düzünü (Horan Havası), Erzincan Veran İken, Biz Geline Gelmüş İduk (Gelin alma türküsü) ve İlengeri Eğdiler'dir. Melik Şerif Düzünü ve Erzincan Veran İken türkülerinin seslendirilmiş örnekleri bulunmaktadır. Kırık havalar denildiğinde, genel olarak ölçüsü ve ritmi belli olan Türk Halk Müziği'ndeki bütün sözlü türküler akla gelmektedir (Emnalar, 1998; 482)

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA No: 2302  
İNCELEME TARİHİ:

YÖRESİ  
REFAHIYE

KİMDEN ALINDIĞI  
RIZA SARAK

SÜRESİ:

DERLEYEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN

### MELİK ŞERİF DÜZÜNÜ ( HORAN HAVASI )

ME LİK ŞE RİF DÜ ZÜ NÜ ME LİK SA  
HIN BÜ ZÜ NÜ Çİ ÇEK AL MIŞ GÜ ZÜ NÜ  
Çİ ÇEK AL MIŞ YÜ ZÜ NÜ OY YAN DIM  
YAN DIM GE LİN AÇ KA PI YI SOR DUM GE LİN

-1-  
MELİK ŞERİF DÜZÜNÜ (MELİK ŞAHİN DÜZÜNÜ)  
ÇİÇEK ALMIŞ YÜZÜNÜ  
HAYDİ GELİN GETİREK  
İSAK BEYİN KIZINI

-2-  
SÜT ELEĞİ ELİNDE  
BİLEZİK BİLEĞİNDE  
BEN SENİ GÖRMEDİM Mİ  
SİZİN AT MEREVİNDE

#### Türkü 1 Melik Şerif Düzünü (Horan Havası)

Rıza SARAK'tan alınan, Fahri TAŞ'ın derlediği ve Ragıp Nasuhi TOPÇU'nun notaya aldığı Refahiye yöresine ait bu türkü, sözlü olarak söylenen aynı zamanda oyun olarak icra edilebilen bir yapıya sahiptir (Bkz. Türkü 1). Bu türkünün, TRT Türk Halk Müziği repertuarında bulunan notasında yer alan sözlerinin dışında da sözlerinin olduğu yerel sanatçılara ait olan ses kayıtlarından tespit edilmiştir. Bu sözler şu şekildedir;

Küleyimi Alamadım,  
Koyunu Sağamadım,  
Deli Şamil Gelende,  
Çemberi Saramadım,

Oy Niye Niye Niye,  
Öldüm Yar Diye Diye.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAVINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA NO:3728  
İNCELEME TARİHİ: 13.3.1992

YÖRESİ  
ERZİNCAN-REFAHİYE  
ÇATALÇAM KÖYÜ

KİMDEN ALINDIĞI  
VESİLE KÖSTEK  
GÜLSEREN ŞAHİN

SÜRESİ: ♩ = 76

DERLEYEN  
SONER ÖZBİLEN

DERLEME TARİHİ  
11.10.1978

NOTAYA ALAN  
SONER ÖZBİLEN

ERZİNCAN VERAN İKEN

ER ZİN\_ CAN\_ VE\_ RA\_ Nİ\_ KE\_ N GÜLÜ\_M YAR ER\_ ZİN CAN\_ VE  
ER ZU\_ RUM\_ YE\_ Nİ\_ YA\_ PI\_ GÜLÜ\_M YAR ER\_ ZİN CAN\_ YE

RA Nİ KE\_ N ZA\_ LİM\_ YAR DÖRT YA\_ Nİ\_ VE\_ RA\_ Nİ\_ KE\_ N  
Nİ YA PI\_ ZA\_ LİM YAR BI\_ ÇA\_ ĞA\_ VER\_ DİM\_ SA\_ PI\_

GÜ\_ LÜM\_ YAR DÖRT YA\_ Nİ\_ VE\_ RA Nİ KE\_ N ZA\_ LİM\_ YAR  
GÜ\_ LÜM\_ YAR BI\_ ÇA\_ ĞA\_ VER\_ DİMSA\_ PI\_ ZA\_ LİM\_ YAR

BEN SA\_ NA\_ ME\_ YİL\_ VER\_ Dİ\_ M GÜ\_ LÜM\_ YAR BEN\_ SA\_ NA\_ ME  
VERSE\_ LER\_ YA\_ Rİ\_ BA\_ NA\_ GÜ\_ LÜM\_ YAR VER\_ SE LER\_ YA

YİL VER Dİ\_ M ZA\_ LİM\_ YAR SEN KIZ\_ BE\_ NOĞ\_ LA\_ Nİ\_ KE\_ N  
Rİ BA NA\_ ZA\_ LİM\_ YAR Dİ\_ LE\_ NEM\_ KA\_ PI\_ KA\_ PI\_

GÜ\_ LÜM\_ YAR SE\_ N KIZ\_ BE\_ NOĞ\_ LANİ\_ KE\_ N ZA\_ LİM\_ YAR  
GÜ\_ LÜM\_ YAR Dİ\_ LE\_ NEM\_ KA\_ PI\_ KA\_ PI\_ ZA\_ LİM\_ YAR

EY GÜ\_ LÜM\_ YAR\_ GÜ\_ LÜM\_ YA\_ R GÜ\_ LÜM\_ YAR VAY\_ GÜ\_ LÜM\_ YAR  
AY RI\_ LİK\_ VAR\_ Ö\_ LÜM\_ VA\_ R Ö\_ LÜM\_ YAR SON\_ AY RI\_ LİK

M.ÖZBULAK  
GÜLÜM YA\_ R GÜ\_ LÜM\_ YAR  
Ö LÜM VA\_ R Ö\_ LÜM\_ VAR

Türkü 2 Erzincan Veran İken

Vesile KÖSTEK ve Gülseren ŞAHİN'den alınan bu türküyü Soner ÖZBİLEN derleyerek notaya almıştır. Bu türkü aynı zamanda oyun olarak icra edilebilen bir yapıya sahiptir (Bkz. Türkü 2).

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA NO:3730  
İNCELEME TARİHİ: 12.3.1992

YÖRESİ  
ERZİNCAN-REFAHİYE  
ÇATALÇAM KÖYÜ

KİMDEN ALINDIĞI  
VESİLE KÖSTEK  
GÜLSEREN ŞAHİN

BİZ GELİNE GELMİŞ İDÜK  
(Gelin alma türküsü)

DERLEYEN  
SONER ÖZBİLEN

DERLEME TARİHİ  
11.10.1978

NOTAYA ALAN  
SONER ÖZBİLEN

SÜRESİ: ♩ = 76

1  
BİZ GELİNE GELMİŞ İDÜK  
ALMAYINCA DÖNERMİYÜK  
AĞLAMA GELİN AĞLAMA  
KAYNIN GETİRİR BİLEZÜK  
—BAĞLANTI—

2  
DAĞDAN İNDİRDİM ELİMİ  
HANİ GELİNİN KİLİMİ  
AĞLAMA GELİN AĞLAMA  
KAYNIN GETİRİR KİLİMİ  
—BAĞLANTI—

3  
DAĞDAN İNDİRDİM URGANI  
HANİ GELİNİN YORGANI  
AĞLAMA GELİN AĞLAMA  
KAYNIN GETİRİR YORGANI  
—BAĞLANTI—

4  
DALDAN İNDİRDİM ÇEVİZİ  
HANİ GELİNİN ÇEVİZİ  
AĞLAMA GELİN AĞLAMA  
KAYNIN GETİRİR ÇEVİZİ  
—BAĞLANTI—

—BAĞLANTI—  
VERİN GELİNİ GELİNİ  
EVİN GÜLÜNÜ GÜLÜNÜ

Türkü 3 Biz Geline Gelmiş İdük (Gelin Alma Türküsü)

Vesile KÖSTEK ve Gülseren ŞAHİN'den alınan "Biz Geline Gelmiş İdük" isimli türkü, Soner ÖZBİLEN tarafından derlenerek notaya alınmıştır (Bkz. Türkü 3). Bu türkü, düğünlerde erkek tarafındaki kişilerin gelin alma yapacakları sırasında gelinin evi önünde seslendirilir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI  
T H M REPERTUAR SIRA NO:3737  
İNCELEME TARİHİ : 12 . 3 . 1992

YÖRESİ  
ERZİNCAN-REFAHİYE  
ÇATALÇAM KÖYÜ  
KİMDEN ALINDIĞI  
VESİLE KÖSTEK  
GÜLSEREN ŞAHİN

## İLENGERİ EĞDİLER

DERLEYEN  
SONER ÖZBİLEN  
DERLEME TARİHİ  
11 . 10 . 1978  
NOTAYA ALAN  
SONER ÖZBİLEN

SÜRESİ : ♩ = 84

İ LE\_N GE Rİ EĞ Dİ LE\_R HANIM DA NA NA\_Y  
İ LE\_N GE REY ME K İ ÇÜ\_N İ ÇÜ\_N  
LE\_N GER DE TU Z OL SA\_M " " " " " " "

NA NAY NA NA\_Y DE GÜ LÜM Nİ YE Nİ YE Nİ YE  
" " " " " " " " " " " " " " " " "

İ Kİ Mİ Zİ GÖ R DÜ LE\_R HANIM DA NA NA\_Y  
BALDU DAK KAY MA K İ ÇÜ\_N İ ÇÜ\_N  
EV DE BÜ YÜK KI Z OL SA\_M " " " " " " "

NA NAY NA NA\_Y DE GÜ LÜM Nİ YE Nİ YE Nİ YE  
" " " " " " " " " " " " " " " " "

OĞ LA\_N SE NİN YÜ ZÜNDE\_N HANIM DA NA NA\_Y  
A NA LAR KIZ BE S LE Mİ Ş " " " " " " "  
YAR KA PI DAN GE ÇENDE " " " " " " "

NA NAY NA NA\_Y DE GÜ LÜM Nİ YE Nİ YE Nİ YE  
" " " " " " " " " " " " " " " " "

BU GÜ\_N BE Nİ DÖ Ç DÜ LE\_R HA NIM DA NA NA\_Y  
OĞ LA\_N LAR SAR MA K İ ÇÜ\_N İ ÇÜ\_N  
EV DE YA LI Nİ Z OL SAM " " " " " " "

NA NAY NA NA\_Y DE GÜ LÜM Nİ YE Nİ YE Nİ YE  
" " " " " " " " " " " " " " " " "

M. ÖZBULAK

Türkü 4 İlengeri Eğdiler

Vesile KÖSTEK ve Gülseren ŞAHİN'den alınan "İlengeri Eğdiler" isimli türkü, Soner ÖZBİLEN tarafından derlenerek notaya alınmıştır (Bkz. Türkü 4).

### 3.TRT TÜRK HALK MÜZİĞİ REPERTUVARINDA OLMAYAN BAŞKA KAYNAKLARDAN TESPİT EDİLEN TÜRKÜLER

#### Vasiyet

**Yöresi**  
Erzincan-Refahiye  
Biçer Köyü

**Kimden Alındığı**  
**Söz-Müzik**  
Ali BIÇEROĞLU

**Derleyen**  
Ersan ÇİFTÇİ

**Derleme Tarihi**  
06.11.2018

**Notaya Alan**  
Ersan ÇİFTÇİ

E cel ye ti şip te va den do lar sa  
Du man lı ya kar şı me za rım ka zın

ben ö lür sem be ni kö yü me gö mün  
ba şu cu ma mu ra dal ma miş ya zın



22  
 E şim dos\_ tun\_ va si ye\_ tin so rar\_ sa\_ ben ö lür\_ sem\_  
 E şim dos\_ tum\_ du yun si\_ ze dir\_ sö züm

26  
 be ni kö\_ yü\_ me gö mün\_ ben ö lür\_ sem\_  
 ben ö lür\_ sem\_

29  
 be ni kö\_ yü\_ me gö mün\_ (Saz)  
 be ni Bi\_ çe\_ re gö mün\_ (Saz)

32  
 Kıb le mi\_ çe\_ vi rin ço\_ mak\_

35  
 lı ça la\_ bel ki a\_ nam\_ ba cım ya\_ nı

38  
 ma ge le\_ yol lar u\_ zak\_ dağ lar kar ol\_

41  
 sa bi le\_ ben ö lür\_ sem\_ be ni kö\_ yü\_  
 ben ö lür\_ sem\_ be ni Bi\_ çe\_

44  
 me gö mün\_  
 re gö mün\_

## Bıçer Köyü Türküsü

**Yöresi**  
Erzincan-Refahiye  
Bıçer Köyü

**Kimden Ahndığı**  
**Söz-Müzik**  
Ali BİÇEROĞLU

**Derleyen**  
Ersan ÇİFTÇİ

**Derleme Tarihi**  
24.11.2018

**Notaya Alan**  
Ersan ÇİFTÇİ



Si ze söy le  
He le bir din



ye cek\_\_\_ bir çift sö\_\_\_ züm\_\_\_ var (Saz)\_\_\_  
le yin\_\_\_ be ni e\_\_\_ fen\_\_\_ dim



ay rı düş tüm gü zel kö yüm\_\_\_ Bı çer\_\_\_ den has re tin bur



num\_\_\_ da\_\_\_ tü ter e\_\_\_ fen dim (Saz) ay rı düş tüm gü zel\_\_\_ kö yüm Bı çer



den\_\_\_ (Saz) has re tin bur num da tü ter e fen dim\_\_\_ has re tin\_\_\_

41  
  
 bur num da tı ter e fen dim (Saz) \_\_\_\_\_ Ne re den bah  
 Bi çer de re

47  
  
 set sem \_\_\_\_\_ gü zel kö yüm den \_\_\_\_\_ (Saz) \_\_\_\_\_  
 sin den \_\_\_\_\_ es ki me zer den \_\_\_\_\_ (Saz) \_\_\_\_\_

53  
  
 \_\_\_\_\_ bir yu dum su iç sem o bah çe cük ten do la maç tan

59  
  
 ko şup \_\_\_\_\_ gel sem e fen dim bir yudum su iç sem o bah çe

65  
  
 cük ten do la maç tan ko şup gel sen e fen dim (saz) do la maç tan

71  
  
 ko şup \_\_\_\_\_ gel sen e fen dim Saz \_\_\_\_\_

-2-

Dağlarından mazı sesi gelirdi, Rıdvan çayırında kuzu melerdi,  
 Irmağında çoluk çocuk çimerdi, şimdi ıssız kalmış köyüm efendim, (2 kez)  
 Şimdi ıssız kalmış köyüm efendim.

Her bacadan ayrı duman tüterdi, çocuklar dörtbir yanda dana güderdi,  
 Korucu Süleyman emi bizi döğerdi, Biçerde yaşamak hoştu efendim, (2 kez)  
 Biçerde yaşamak hoştu efendim.

-3-

Zemheride gençler saya gezerdi, çocuklar toplanıp badiko yerdi,  
 Tıpide Tevükler odun çekerdi, Biçerde yaşamak zordu efendim, (2 kez)  
 Biçerde yaşamak zordu efendim.

Düşüp geldik şu istanbul yoluna, harcadık gençliği üç beş uğruna,  
 Ecel yetişmeden Ali kuluna, beni şu köyüme döndür efendim, (2 kez)  
 Beni şu Biçere götür efendim.

- 2 -

### Türkü 6 Biçer Köyü Türküsü

## HÖKÜMETE

**Yöresi**  
Erzincan-Refahiye  
Biçer Köyü

**Kimden Alındığı**  
**Söz-Müzik**  
Ali BIÇEROĞLU

**Derleyen**  
Ersan ÇİFTÇİ

**Derleme Tarihi**  
20.12.2018

**Notaya Alan**  
Ersan ÇİFTÇİ

5

9

13

17

22

26

Ö nün de\_ ir\_ ma\_ ğın\_ sır\_ tın du\_ man\_ lı

A tam bi\_ le\_ gel\_ mi\_ ta\_ ri hin\_ şan\_ lı

SAZ\_



Kır la rın ge lin cik dağ la rın kar lı



Re fa hi ye du ya san bil Er zin can lı



kır la rın ge lin ci dağ la rın kar lı



Re fa hi ye du yar san bil Er zin can lı

-2-

Ayrım gayrım bilmez insanı candır,  
Refahiye dedimse parola tamdır,  
Herkese dağbaşı bize vatandır,  
Gurbette yaşarız seni hükümet.

-3-

Senin için nice yollar aşarız,  
Düğünde bayramda sende coşarız,  
Cennete koysalar sana koşarız,  
Senden uzak olmak zor be hükümet.

- 2 -

**Türkü 7 Hükümete**

## SEFER'İN AĞIDI

**Yöresi**  
Erzincan-Refahiye  
Biçer Köyü-Bulak Köyü

**Kimden Alındığı**  
Suşehirli Arefe  
Ali BİÇEROĞLU

**Derleyen**  
Ersan ÇİFTÇİ

**Derleme Tarihi**  
20.01.2019

**Notaya Alan**  
Ersan ÇİFTÇİ

İn dim fin dık lı de re ye  
tay la rı vur dum ge ri ye  
Şe rif gar da şın yü zün den  
ni şan lım kal dı ge ri ye

-2-  
Hasanlının düzleri,  
Seferimin izleri,  
Yetiş anam yetiş bize,  
Dolu aldı bizleri.

-3-  
Fındıklı derenin yolu,  
Duman aldı sağı solu,  
Uzat Sefer kollarını,  
Anam görstün hallarını.

-4-  
Biçerden aldım sesini,  
Herkte buldum aynasını,  
Gidin söylen nişanlma,  
Bir sene çeksin yasımı.

-5-  
Hasanlının başma,  
Mektup koydum taşına,  
Alsın anam okusun,  
Neler geldi bu başma.

-6-  
Çatağın başı dere,  
Anam gel beni ara,  
Kekültime kum dolmuş,  
Tarak getirde sen tara.

-7-  
Bulağın başı orman,  
Gidip anama demen,  
Muradını almayı,  
Nasıl kabire koyam.

### Türkü 8 Sefer'in Ağidi

“Seferin Ağidi” 1931 yılında Biçer Köyü ile Bulak köyü arasında bulunan dere den gelen sel sebebi ile iki kardeşin birisi sefer olmak üzere sele kapılıp hayatını kaybetmesiyle Suşehirli Arefe isimli bir kadın tarafından yakılmıştır (Bkz Türkü 8).

#### 4. REFAHIYE TÜRKÜLERİNDE MAKAM VE USULLER

Tablo 1 TRT Repertuarında Yer Alan Türküler

REPERTUAR SIRA NO	TÜRKÜ İSMİ	YÖRESİ	KİMDEN ALINDIĞI	DERLEYEN	NOTAYA ALAN	TARİHİ	USÜLÜ	MAKAMI
2302	Melik Şerif Düzünü (Horan Havası)	Refahiye	Rıza SARAK	-	-	-	9/16	Hüseyini
3728	Erzincan Veran İken	Erzincan- Refahiye Çatalçam Köyü	Vesile KÖSTEK Gülseren ŞAHİN	Soner ÖZBİLEN	Soner ÖZBİLEN	10.10.1978	6/4	Hüseyini
3730	Biz Geline Gelmiş İdük (Gelin Alma Türküsü)	Erzincan- Refahiye Çatalçam Köyü	Vesile KÖSTEK Gülseren ŞAHİN	Soner ÖZBİLEN	Soner ÖZBİLEN	11.10.1978	6/8	Hüseyini
3737	İlengeri Eğdiler	Erzincan- Refahiye Çatalçam Köyü	Vesile KÖSTEK Gülseren ŞAHİN	Soner ÖZBİLEN	Soner ÖZBİLEN	11.10.1978	6/8	Uşşak

Tablo 2 TRT Repertuarında Olmayan Başka Kaynaklardan Tespit Edilen Türküler

TÜRKÜ İSMİ	YÖRESİ	KİMDEN ALINDIĞI	DERLEYEN	NOTAYA ALAN	TARİHİ	USÜLÜ	MAKAMI
Vasiyet	Erzincan-Refahiye Biçer Köyü	Ali BİÇEROĞLU	Ersan ÇİFTÇİ	Ersan ÇİFTÇİ	06.11.2018	2/4	Hüseyini
Biçer Köyü Türküsü	Erzincan-Refahiye Biçer Köyü	Ali BİÇEROĞLU	Ersan ÇİFTÇİ	Ersan ÇİFTÇİ	24.11.2018	2/4	Hüseyini
Hökümete	Erzincan-Refahiye Biçer Köyü	Ali BİÇEROĞLU	Ersan ÇİFTÇİ	Ersan ÇİFTÇİ	20.12.2018	7/8	Hüseyini
Sefer'in Ağdı	Erzincan-Refahiye Biçer Köyü-Bulak Köyü	Suşehirli Arefe Ali BİÇEROĞLU	Ersan ÇİFTÇİ	Ersan ÇİFTÇİ	20.01.2019	4/4	Hüseyini

Refahiye yöresine ait TRT Türk Halk Müziği repertuarında yer alan türküler ve farklı kaynaklarda rastlanılan türküler makamsal olarak incelendiğinde; ağırlıklı olarak Hüseyini makamının kullanıldığı, ritmik açıdan incelendiğinde ise 2/4, 4/4, 6/4, 6/8, 7/8 ve 9/16'lık usullerle bestelendiği görülmektedir.

Refahiye yöresinin coğrafi konumu ve sürekli göç alıp vermesi göz önünde bulundurulduğunda, komşu olduğu illerin ritim şekillerinden etkilendiği düşünülmektedir. Ayrıca Refahiye yöresine ait TRT Türk Halk Müziği Repertuarında yer alan türkülerden Melik Şerif Düzünü ve Erzincan Veran İken yöresel halk oyunlarında da kullanılmaktadır.

#### 5. REFAHIYE TÜRKÜLERİNDE KONULAR

Erzincan ve yöresi birçok tarihi olaya tanıklık etmiştir. "Mengüceklerin yöreyi fethi ve Megüçoğulları Beyliğini kurmaları, Köseadağ Savaşı, Anadolu beylikleri arasındaki mücadeleler, Otlukbeli Savaşı, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, 1895 Ermeni olayları, 1916'daki Rus işgali en başlıcalarıdır" (Çiftçi, 2016).

Erzincan ilinin geçmişindeki önemli olaylardan biride depremlerdir. Tarih boyunca tam 42 kez deprem geçiren Erzincan ve yöresi, en büyük depremi 27 aralık 1939'da yaşamıştır. Yaklaşık olarak 36 bin kişiyi hayatını kaybettiği bu deprem çok büyük acılar yaşatmıştır. Sonrasında ise 13 mart 1992' de gerçekleşen depremde ise bine yakın kişi hayatını kaybetmiştir. Yaşanan bu olaylar değişik şekillerde yöre türkülerine yansımıştır.

Erzincan ve yöresi türkülleri konu bakımından genel olarak incelendiğinde zengin bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu konular genellikle Aşk, sevda, gurbet, özlem, hasret, düğün, ayrılık, ölüm ve dostluk şeklindedir. Ancak Erzincan ilinin Refahiye ilçesine ait türküler incelendiğinde ise sadece gelin, aşk ve sevda konularının ağırlıklı olarak işlendiği görülmektedir. Gelin, Aşk ve sevda konularının yaygın olması, insanın doğası gereği ortaya çıkması ve bu temaları içeren türkülerin çevre illerde de yoğun olarak bulunması, Refahiye yöresinde de bu konuların ağırlıklı olarak kullanılmasını etkilemiştir. TRT Türk Halk Müziği

repertuvarında bulunmayan ancak farklı kaynaklarda rastlanılan Refahiye yöresine ait bir türkülerde ise ölüm, gurbet ve hasret konularının işlendiği tespit edilmiştir.

## 6.SONUÇ

Ülkemizin tarihini, karakteristik yapısını ve kültürel zenginliği hakkındaki büyük birikimi insanlık için faydalı bir hale getirilmesi önemli bir unsurdur. Bu şekilde yapılacak çalışmalar gelecek nesillere aktarılacak olan bilgi aktarımında önemli rol oynayacaktır. Türk müzik kültürü içerisinde yer alan, halkın sesi olan türkülerimiz, yöresel farklılıklara göre ve insanların yaşam şekillerine göre değişen, oluşturulduğu yöreye ait tarihi, kültürel ve coğrafi özellikleri içerisinde barındıran kültürümüzün en önemli unsurlarındandır. Bu nedenle kültürel değerlerimize sahip çıkarak kaybolmalarını önlemek ve gelecek kuşaklara aktarımını sağlayabilmek oldukça önemlidir. Bu şekildeki çalışmaların sayısını artırılarak ülkemizin farklı bölgelerinde de yapılması o yöreye ait olan ancak gün yüzüne çıkmamış bir çok türkünün Türk Halk Müziği repertuvarına kazandırılmasını sağlayacaktır.

Bu bağlamda Refahiye yöresine ait olan, TRT Türk Halk Müziği repertuvarında kayıtlı olan türkülerin yanı sıra farklı kaynaklarda da tespit edilen türkülerin repertuvara kazandırılması, Erzincan ilinin musikisine katkıda bulunması ve en önemlisi ülkemizin kültür zenginliğini yaşatabilmemiz açısından önem arz etmektedir.



## REFERENCES/KAYNAKLAR

- ALTUN E. (15.09.2018) Görüşme.
- AKDOĞU O. (2003) Türk Müziğinde Türler ve Biçimler, 3. Baskı İzmir.
- BİÇEROĞLU A. (13.08.2018) Görüşme.
- ÇİFTÇİ D. (18.09.2018) Görüşme.
- ÇİFTÇİ, E. (2016) Erzincan Musikisine Genel Bakış, Uluslararası Erzincan Sempozyumu, Erzincan.
- ÇİFTÇİ S. (22.10.2018) Görüşme.
- DEMİREL H. (18.01.2019) Görüşme.
- EMNALAR, A. (1998), Tüm Yönleriyle Türk Halk Müziği ve Nazariyatı, Ege Üniv. Basımevi, 1. Basım, İzmir.
- İMİK, Ü. (2014). "Türkülerimizdeki Hoşgörü Temasına Toplumsal Bakış", Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Veli Araştırma Dergisi, 69:181-200.
- Refahiye Belediyesi Yetkilileri ile görüşme (13.02.2019).
- ŞAHİN T. E. (2004). Refahiye ( Yukarı Ülkenin Yeşil Cenneti), İstanbul.
- TAŞ F., TURHAN S. (2004) Erzincan Türküleri-I (Sözlü Kırık Havalar), Ankara.
- TAŞ F., TURHAN S. (2004) Erzincan Türküleri-II (Sözlü Kırık Havalar), Ankara.
- TURHAN S. (1992). Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- TURHAN S. (1999). Anadolu Halk Türküleri ve Ezgileri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Müzik Dairesi Yayınları Türk Halk Müziği Repertuar Arşivi Elektronik.
- UÇAN, A. (2000) Türk Müzik Kültürü, Müzik Ansiklopedisi Yay., Ankara, s.9.

## **EXTENDED SUMMARY**

Folk songs are important building blocks that give information about the region to which they belong, tell the experiences and play a role in transferring the historical and cultural structure from generation to generation. Folk songs in every region of our country have different properties and character

Refahiye, which is located in the west of Erzincan, is an important settlement with its cultural and historical texture. When the reflection of this historical and cultural richness to the folk songs of the region is examined, it is seen that the folk songs which are among the permanent folk culture elements could not have been recorded sufficiently as a result of the migration erosion which Refahiye has been subjected to throughout the history in terms of its geographical location.

In this study; The tunes, rhythm structures and subjects of Refahiye folk songs were analyzed and examined. The folk songs examined in the research were determined by scanning the TRT Turkish Folk Music repertoire and analyzing the interviews with local residents. However, there are also folk songs belonging to the Refahiye region which are not included in the TRT Turkish Folk Music repertoire, which are sang in weddings, meetings of village associations, saya nights, and chambers in village rooms.

According to the data obtained in the study; TRT Turkish Folk Music repertoire includes 4 oral folk songs from the Refahiye region. However, there are also folk songs belonging to this region which are found in different sources. When these folk songs of Refahiye region are examined, even their rhythm structures and melodies differ, their tunes and subjects are generally similar. Folk songs in the TRT Turkish Folk Music repertoire of Refahiye region are generally written in simple language and in these folk songs bride, love and love issues are addressed in general. However, it is seen that in folk songs that are not found in TRT Turkish Folk Music repertoire and which are determined from different sources, the subjects of separation, longing and expatriate are handled. The topics handled are shaped using different rhythm patterns and sound ranges.

When the folk songs in the TRT Turkish Folk Music repertoire belonging to Refahiye region and the folk songs that are found in different sources are examined in a theoretical way; it is seen that Hüseyni and Uşşak tunes are mainly used. When these songs are examined rhythmically, it is seen that the yare composed in 2/4, 4/4, 6/4, 6/8, 7/8 and 9/16 rthm structures.

When the folk songs of Refahiye district are examined, it is seen that the subjects of bride, love are mainly handled. The prevalence of the subjects of bride, love, the emergence of human by nature and the presence of folk songs containing these themes in the surrounding provinces, influenced the common use of these subjects in the Refahiye region. In some folk songs that are not found in TRT Turkish Folk Music repertoire and which are determined from different sources but belong to Refahiye region, the subjects of death, longing and expatriate are handled.